

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Četrtno Din 7.50, polletno Din 15.—,
celetno Din 30.—.

Novi poizkusi v slovenski politiki

Od nekaj je že ta nesreča, da se napredne struje rade cepijo, med tem ko klerikalni cerkveni pritisk in škofova palica zlepa ali zgrda poravnata spore med klerikalci. Med naprednjaki je mnogo šolanih ljudi, časti hlepnih, in nič ni bolj človeškega, kakor da vsak svojo misel hvali in ima za edino zveličavno. Tudi častiljubnost ni baš vedno napačna lastnost, kajti brez ljudi, ki sami hočejo naprej, ni napredka. Toda, poleg vsega je potreben tudi zmisel za disciplino. Kdor se ne zna podrediti, kdor ne zna z drugimi sodelovati, ne bo deležen širokega uspeha.

Tako je pri nas iz naprednega našega starega panja izletel roj za rojem. Kam je to vedlo: roj za rojem je poginil ali pa živi tužno, slabotno življenje, naš stari napredni čebelnjak pa še vedno krepko drži in se celo širi, kakor kažejo volilne številke in drugi pojavi. Kolik bi bil šele uspeh, če bi razni častihlepneži znali malo potrpeti in skupaj delati!

V sili iščejo oslavljeni roji zaslombo izven svojih dosedanjih okvirjev. Tako je tudi naša SKS zlezla g. Stjepanu Radiću pod plašč. Opustila je svoje «kmetijsko» stališče in tudi delavce vabi k sebi. Danes ni več SKS, ampak podružnica Radićeve stranke. Zdi se mi, da bo še dolgo glava bolela tiste, ki so to ukrenili, kajti če je SKS končno uvidela, da sama ne more ne živeti ne dostojno umreti, bi se morali njeni možje vrniti tja, od koder so prišli.

Vsak tak roj, kakor smo jih gori opisali, se baha, kako je silno močan in kako bo vse podrl in kako bo izpodnesel klerikalce. Roj bivše SKS tudi zdaj, ko je poletel v Zagreb in se je dal tam zapreti, trdi isto. G. Stjepan Radić je prišel v Ljubljano in je imel v Narodnem domu shod. Tudi v Veliki Loki je bil. A vsi trezni ljudje pravijo, da ga vsi varajo, ki mu obetajo uspehe v Sloveniji. Slovenci se niso kar tako dali ujeti, ko je g. Radić pridigoval proti davkom in vojaštvu, toliko manj bodo stopali v njegovo stranko sedaj, ko na vsi moč brani previsoke davke in vojaška bremena. S kakim sredstvom naj jih priklene? Z besedami, lepimi, zabavnimi, ki se jim krohoče vsa dvorana? Taka duševna hrana nam ne zadostuje. Celo na Hrvatskem prihajajo na to, da se ob taki hrani umre od gladi.

Škoda napora, ki ga g. Radić izgublja pri nas. Klerikalizem, globoko zagrizen v dušev-

no in gospodarsko odvisnost slovenskega ljudstva, je mogoče izlečiti samo z dolgoletnim vztrajnim delom na vseh poljih javnega življenja. Na desetisoče kulturnih in dobrotvornih društev, socialnih, stanovskih organizacij, gospodarskih družb itd. bi morali in bomo morali imeti, da to suženjsko bolezen spravimo iz kosti Slovencev.

To velikansko delo vršiti je naloga vseh naprednih ljudi od inteligence do poslednjega seljaka in delavca. **Poudarjam inteligenco**, ker ob vsem ščuvanju proti njej in uradništvu imamo pogum reči, da je njena vloga **vodilna** in da brez nje ne bo nič. Če boste sejali že itak nekako prirojeno sovraštvo proti «škricom» še naprej, delujete prav za prav za — SLS.

Mi moramo vsi skupno delovati in še nas ni dovolj v veliki naši borbi! Tako pa cepite naprej in umetno vlačite zraven pomočnike iz Zagreba, ki nam ne morejo prinesiti ničesar drugega kakor besede, odbijate pa domače razumništvo in njegovo ogromno delo v vseh mogočih kulturnih in drugih organizacijah.

Nam je jasno, da gre tudi pri slovenskem radićevstvu le za trenuten pojav, od danes

do jutri, potem pa ostane od vsega samo pepel.

Zato nas vse to nič ne odvraca od začete delo naše ljudske organizacije. SDS se je včasih očitalo, da je bolj v mestih razširjena. To ni nič nečastnega. A danes je stvar že napredovala daleč na deželo in SDS ni stranka meščanov in uradnikov ali učiteljev, ona je ljudska stranka, v kateri sodeluje v ljudski organizaciji napredna inteligenca. Čim več bo delavnih krajevnih organizacij SDS s kmečkim in delavskim članstvom, tem bolj bo ta ljudska smer držala in se širila. Prostora za sotrudnike vseh vrst, za organizatorje in voditelje je dovolj, da vsi skupaj z nesebičnim delom zgradimo mogočno stavbo naše organizacije.

Poizkusov imamo že preveč, da uvidi vsakdo, da so brezuspešni in ostanejo brezuspešni, če pripeljete iz Zagreba še toliko pomočnikov. Zagreb ima sam s seboj dovolj posla in njegov delokrog je med hrvatskim ljudstvom. Duševna preobrazba Slovencev se more izvesti le iz Ljubljane in Maribora. A ne na stanovski, ne na razredni podlagi, nego z aktivnim delom naše močne občne ljudske organizacije, ki se ji lahko mirno pridruži vsakdo, ki mu je več za stvar kakor za osebnosti. Dr. Gregor Žerjav.

Odprava davka na premog črtana

Poslanec dr. Gregor Žerjav za rudarske upokoјence in za prevedbo tako zvanih kronskih upokoјencev na dinarske

Finančni odbor v Beogradu je 26. novembra nadaljeval razpravo o proračunskih dvanajstinah. Pred glasovanjem o členu 20. je govoril proti določbi tega člena, s katerim ukinjajo starim upokoјencem in rentnikom doklado, poslanec dr. Žerjav, na predlog katerega je bila črtana odprava davka na premog.

Kako velik je ta uspeh SDS, je najbolj razvidno iz kratkega obrisa člena 20., po katerem se oproščajo državne železnice in druga državna podjetja plačevanja doklade 5 Din od meterskega stota premoga, ki ga ta podjetja nabavljajo v Sloveniji. Ta člen, če bi bil uveljavljen, bi bil hud udarec za 4000 siromakov. Teh 5 Din je namreč šlo v podporni sklad za ponesrečene in invalidne rudarje v Sloveniji, ki se imeli pravico do rent v iznosu mesečno 20 do 40 kron. Radi znižane povojne vrednosti denarja so se te rente znižale. Iz gornjega sklada je dobivalo 2400 najbednejših invalidov po 15 do 20 Din mesečne podpore. Poleg teh je dobivalo to še drugih 1400 revežev, večinoma železničarjev.

Če bi bil sprejet čl. 20., bi izgubili 60 do 70 % dosedanje podpore.

Uspeh dr. Žerjava bodo zato brezdvomno pozdravili z velikim zadovoljstvom vsi rudarji v Sloveniji, zlasti oni v Trbovljah, v največjem našem industrijskem središču.

K tej zadevi je omeniti, da je pred dnevi poslala trboveljska občina vsem parlamentarnim klubom v Beogradu naslednjo resolucijo: «V načrtu o proračunskih dvanajstinah je predlog, naj se oprostitjo državne železnice doklad, ki jih plačujejo v podporni sklad za upokoјene rudarje v Sloveniji. Glede na to bi se zmanjšale podpore tem najbednejšim upokoјencem za 60 % ter bi vsi prizadeti bili veliko breme za občino, ki ne bi na noben način mogla najti kritja za nastale dajatve. Radi tega prosi občinski urad ugledni klub, da zastavi vse sile, da se prepreči nameravana krivica.

Dr. Žerjav je ob isti priliki pozval finančnega ministra dr. Stojadinovića, naj izvede prevedbo kronskih upokoјencev na dinarske.

Politični pregled

Minuli politični teden je bil v Narodni skupščini izredno živahen. Vršila se je razprava o

proračunskih dvanajstinah

za bodoče štiri mesece, od decembra do vključno marca 1926. Posebna pozornost je bila posvečena prvemu govorniškemu spopadu med Svetozarjem Pribičevićem in Stepanom Radićem. Pribičević je namreč v svojem govoru temeljito obdelal Radićevo politiko. Radić ga je ves razdražen skušal prekinjati z medklici, s katerim pa je izzval samo slabe vtise. Naslednji dan je prišel tudi Radić na vrsto ter je izrekel svoj prvi govor v Narodni skupščini. Govoril je nad poldrugo uro o vseh mogočih stvareh, da se je skupščina deloma smejala, deloma povzročala hrupne prizore. Radić je pač svojevrsten minister.

Dvanajstine so bile sprejete v ponedeljek pozno ponoči. Narodna skupščina je s tem odpravila eno svojih najnujnejših zadev in zdaj nadaljuje z nadaljnjim pretresanjem zakonskih osnutkov. Računati pa je, da bo vlada kmalu poslala Narodno skupščino na božične počitnice in tako bo zopet nastopilo politično zatišje. O dvanajstinah samih smo že razpravljali. Samostojnodemokratski poslanci so zahtevali, da naj se čimprej

izenačijo davki v državi.

In sicer, dokler Narodna skupščina ne sprejme novega davčnega zakona, naj bi se srbski zakon razširil na vso državo, ker je znatno milejši kakor vsi drugi. Toda zahteva samostojnih demokratov je bila odbita. Radikali so samo izjavili, da upajo, da bo predlog zakona o izenačenju davkov tekom enega meseca predložen Narodni skupščini. V znak ogorčenja nad samovoljo sedanjih vladnih strank je opozicija pred glasovanjem zapustila Narodno skupščino in tako so bile dvanajstine sprejete z glasovi radikalov in radićevcev, med katerimi je zanje glasoval seveda tudi Ivan Pucej z ostalimi tremi slovenskimi radićevci.

Naš spor z Vatikanom

je zaenkrat stopil v ozadje, vendar pa še ni

poravnan, kakor se to zatrjuje. Vatikan nam še ni vrnil zavoda sv. Jeronima. A jugoslovenski škofje se očitno zelo bojijo upravičenega obsojanja vatikanskih manir. Zdaj so namreč izdali posebno pastirsko pismo, kjer skušajo vernikom dopovedati, kako ljubezniv mož je rimski papež in kako smo mu osobito mi Jugoslovenci pri srcu. Take trditve so naravnost smešne. Naj nam papež vrne zavod sv. Jeronima v Rimu, pa bo neprijetna zadeva rešena!

V zunanjem političnem svetu zaenkrat ni velikih izprememb.

Na Francoskem je Briand sestavil novo vlado

iz zmernih republikanskih strank. Pričakovati je, da bo nova vlada ostala dalje časa na krmilu in da ji bo uspelo francosko republiko izveliči iz velikih finančnih težkoč, ki jo zdaj tarejo.

V Nemčiji je vendar enkrat zmagal trezni razum. Nemški državni zbor je namreč sprejel lokarno pogodbo, ki zajamčuje mir v Evropi, ter odobril

vstop Nemčije v Zvezo narodov.

To je velikega pomena za bodočo svetovno politiko. Z vstopom v Zvezo narodov Nemčija ni več navadna premagana država, marveč se zopet postavlja v vrsto enakopravnih velesil. To daje upanje, da bo mir odslej dobro zajamčen, in to je glavno za razvoj in napredek človeštva.

DOPISI

GORNJI LOGATEC. Točno po danes teden objavljenem sporedu se je izvršila nedeljaka proslava otvoritve dvorane in odra v našem Sokolskem domu. Vreme nam ni šlo na roko. Zapadel je sneg in pritisnil mraz, kot že dolgo ne. Vendar domačega občinstva to ni motilo. Tudi dosti ljubih gostov smo mogli pozdraviti v svoji sredi. Predvsem zastopnika našega dobrotnika Društva za zgradbo društvenih domov

stanskih hlevih se je dobilo nekaj dela, tako, da je zvečer, ko je šla domov, vedno nesla kak hleb kruha ali kako drugo stvar za svoje črvičke.

Leta so potekala in iz nebogljenih otrok so se razvila zala dekleta, katere je obdarovala narava z vso lepoto južnega solca. Nekoč na praznik se je podalo vseh pet sester k službi božji v samostansko cerkev. Pri tej priliki jih je zazrlo pohlepno oko samostanskega opata, ki je poslal takoj svojega mladega tajnika, da dožene, kdo in kaj so ta zala dekleta. Še preden je oblekel visoki cerkveni dostojanstvenik svoj blesteči ornat in si posadil na glavo mitro, je vedel, da so to hčere ubitega Kvarčina, ki stanujejo za «Borštom».

Ze koj drugi dan si je podreel opat svojo kuto, vzel seboj samostrel, poklical hrta in odšel na lov v «Mali boršt». Seveda ga je spremljal tudi mladi tajnik, ki je hodil spoštljivo za svojim predstojnikom ter se vedno nizko sklonil, kadar je odgovarjal na opatova vprašanja.

Kajpak, šla sta na lov; toda divjačina, katero sta zalezovala, je bila divna in plemenita. Komaj uro pozneje ju že najdemo v borni koči vdove Kvarčinke. Po vsakdanjih vprašanjih, kako in kaj, sta pričela s tolažbo, potem z naukom o krščanski ljubezni in slednjiš o usmiljenju... Ko sta odhajala iz borne kočje, sta bila prepričana, da imata vodo speljano na svoj mlin.

Starejši sestri sta predobro vedeli, kaj ju čaka, če se ne odzoveta prijaznemu vabilu opata in ne prideta v samostan po obljubljeni škapulirje. Koliko zalih deklet in žená je že izginilo kar čez noč brez duha in sluha, in javna tajnost je bila,

v Ljubljani in Zveze kulturnih društev v Ljubljani g. ravnatelja Juga, podstarosta JSS. brata Bajžija, župnega delegata br. Flegarja, znanega mednarodnega tekmovalca br. Drganca z njegovo telovadno vrsto, zastopnike sokolskih društev Ljubljana, Ljubljana I in II, Dolnji Logatec, Rakek-Unee, Cerknica, Borovnica I. dr. Dvorana je bila polna, že prvič skoro premajhna. Sprva nas je malo zeblo, pa smo se kmalu ogreli. Program je bil izbran in lepo izvajan. Gostom so najbolj ugajale telovadne točke. Čudili smo se tudi vidnemu napredku tamburaškega in pevskega zbora. K lepemu izvajanju prostih vaj je mnogo pripomogla s. Kordonova z zares umetniškimi spremljevanjem na klavirju. Načelnica, načelnik, vodji tamburaškega in pevskega zbora ter spremljevalka na klavirju so bili v znak priznanja za njihov trud in požrtvovalnost obdarovani s cvetjem. Po sporedu so čestitali društvu br. Bajželj, Flegar in Jug v oduševljajočih in priznalnih govorih. Prosta zabava je trajala pozno v noč. — Praznik ujedinjenja smo tudi letos primerno proslavili. Dopoldne je bila maša ki so se je udeležili zastopniki uradov in društev v lepem številu. Ljudska šola je imela posebno proslavo takoj po maši, Sokol pa zvečer. Obe proslavi sta bili dostojni z izbranim programom.

JEŽICA. Ob zelo veliki udeležbi se je izvršilo nadaljevanje predavanja o prvi pomoči v nezgodi in o snagi telovadnice, ki ga je priredil prosvetni odsek Sokola dne 21. novembra. Predavatelj dr. Miss ju tudi praktično pokazal, kako se obveže poškodovani ali zlomljeni ud. Slike so poleg tega pojasnjevale predavanje. Prihodnje predavanje bo 19. t. m. Obeta se nam takrat radio-koncert.

SODRAŽICA. Sedmo obletnico našega osvobojenja in ujedinjenja smo pri nas praznovali na slovesen način. Trg je bil praznično odet. Slavnost se je pričela s slovesno službo božjo, kateri so prisostvovali šolska mladina, zastopniki državnih oblastev in drugi tržani. Po maši se je vršila v šolskih prostorih proslava, katero je otvoril upravitelj g. Vrbič s slavnostnim govorom, v katerem nam je orisal v kratkih potezah zgodovino ujedinjenja. Vsi smo ga poslušali s solzami v očeh. Nato je šolski pevski zbor pod vodstvom učitelja g. Vinka Rupnika zapel nekaj lepih pesmic, katere so občinstvo tako navdušile, da so

da so jih zgrabili kje v samoti ali na poti samostanski hlapec ter jih odnesl v samostan, odkoder se niso vrnile nikdar več.

Dekleti sta imeli tedaj samo dvoje na izbiro: ali se vdati prostovoljno, ali pa se pustiti odtirati s silo. V prvem primeru se jim je obetala prostost in premoženje, v slednjem pa smrt. Jok jima je silil v oči in v sreih se je vzbujala vsa južna narava. Ni jima šlo v glavo, kako bi se mogli vdajati možu, katerega ne ljubita, do katerega ne čutita niti najmanjše naklonjenosti. Pred očmi jima je stala podoba mršavega opata, kateremu so žarele oči v prekanjenosti in pohotnosti; tudi njegov spremljevalec, mlad menih, jima je stopal pred oči v čudni luči, akoprav se je obnašal manj predrzno.

Pretehtavali sta to in ono ter končno sklenili, da pobegneta iz kraja. Toda kam se podati, ko jima grozi vsepovsod le onečaščenje in pogin. Menihi in posvetna duhovščina so bili gospodarji skoro čez celo deželo. Prišli bi torej dekleti samo z dežja pod kap. Tudi mati je pretresala vso stvar, ampak s praktične strani, in prigovarjala jima je, naj le gresta v samostan, saj je morala svoje dni tudi sama hoditi med hlapce in nižje menihe, če je hotela preživeti svojo deco... Prej ali slej bodo morala iti dekleta v samostan; zato čimprej, tem bolje.

To je prelomilo odpor deklet in drugi dan ju že srečamo na poti v samostan. A zakleli sta se, da bo plačal njuno čast opat presneto drago. Od tega dne dalje sta bili obe sestri skoro redno v

M. Silvester:

To in ono iz nekdanjega samostana v Kostanjevici

(Dalje.)

Če gremo po stezi, ki vodi iz Kostanjevice proti Kočariji in ki tvori obenem tudi stezo v «Novi Lurd», dospemo za zadnjo hišo male vasice Zaboršt do večje travniške kotline. To kotlino nazivlje ljudstvo še danes «Babjek».

Poslušajmo, kako je prišlo do tega krajevnega naziva. Gotovo je pretetko že več sto let, ko je stala vrh kotline ob robu majhne njivice borna kočja tlačana, ki se je preživljal z delom svojih rok. Poleg tega je pa moral opravljati vsak teden po dva dni tlako v samostanu. Mož ni bil domačin, temveč je prišel v te kraje, kakor mnogi drugi, iz južnih krajev kot zidar. Ko je bilo gradbeno delo pri povečavanju samostana dogotovljeno, mu je odkazal opat v že opisanem kraju majhen košček zemlje, na katerem si je zgradil svojo leseno domačijo.

Tudi ta naseljencec, po imenu Kvarčin, je pripeljal s seboj svojo boljšo polovico. Tekom tukajšnjega bivanja mu je rodila ženka petero otrok, samih deklet. Nekega dne, ko je šel Kvarčin v goro z namenom, da se obogati z večjim številom tolstih polhov, so ga zajeli Uskoki in ga po kratki sodbi ubili, ker je zašel v njihova lovišča. Ženka je zaman čakala, kdaj se povrne njen mož. Zalost je pomnila njeno sree, ker je morala sedaj sama skrbeti za svojo deco. V samo-

jih morali ponavljati. Posebno jim je ugajala «Biba leze, biba gre». Tudi v narodnih nošah oblačeni učenci z lepimi deklamacijami in igra «Ujedinjenje» so želi veliko pohvale. Celokupno občinstvo je bilo prav zadovoljno in bi prav rado videlo, da bi se zopet kaj sličnega priredilo, ker le na ta način se vzgaja mladina v narodnem duhu.

J. I.

ČRNOMELJ. Poročil se je g. Jože Šterbenc, davčni asistent v Črnomlju, z gđ. Vando Barletovo. G. Šterbenc je odličen igralec dramskega odseka Sokola v Črnomlju. Želimo, da bi nas še kdaj razveselil, da si je ustanovil lastno ognjišče, kjer mu želimo obilo sreče!

ŠMARJETA PRI RIMSKIH TOPLICAH. Kakor je širši javnosti že znano, je tukajšnja k. o. SDS s svojimi stvarnimi intervencijami dosegla, da imamo tudi pri nas štiri sejne letno. Moramo pa oporekati praznemu gostilniškemu besedičenju župana glede sejmov, ker smo bili mnenja, da bo svojo napako popravil s tem, da ne bo pozabil na tehtnico pri sestavi proračuna. Svojo kratkovidnost so odborniki SLS dokumentirali s tem, da nimajo toliko vpogleda v občinsko gospodarstvo, da bi si tolmačili, da sejni brez tehtnice nimajo nikakega pomena in da se sploh ne morejo vršiti. V ta namen je stavil župan v proračun 6000 Din za leto 1926. Kakor nam znano, stane danes tehtnica čez 50.000 Din, torej bomo rabili po županovem načrtu še celih osem let, da se postavi tehtnica. Med to dolgo dobo bodo sejni brez tehtnice; to je ravno isto kakor sejni brez živine.

ŠMARJETA PRI RIMSKIH TOPLICAH. Kakor smo doznali, je okrajni zastop prevzel most čez Savinjo pod pogojem, da prispevata za eventualna popravila občini Sv. Krištof in Marija Gradec po 15 % ter občini Loka in Jurklošter po 5 %. V lastno breme je prevzel okrajni zastop 60 %. S tem je ustrezno iskreni želji vseh okoližanov, za kar se odboru toplo zahvalujemo, še posebno gerentu g. dr. Rošu.

SV. KRIŠTOF PRI LAŠKEM. V nedeljo, 22. t. m. se je pri Videčniku v Rečici in Dernovsku v Šmarjeti vršilo protestno zborovanje davkoplačevalcev proti visokemu proračunu, ki sta ga sestavila župan Sluga in blagajnik Bantan. Zborovanje v Rečici je otvoril g. Juteršek in v Šmarjeti g. Golob, ki sta navzočim pojasnila posamezne točke v proračunu in opozorila na nevarnost, da bodo morali občani plačati v pri-

hodnjem letu po predlogu župana in blagajnika dva in polkrat toliko občinskih doklad, kakor sedaj. Nabitno polni prostori pri obeh sestankih so pričali, da se ljudstvo zanima za občinsko gospodarstvo. Po enodušnem protestu so navzoči sestavili ter podpisali resolucije, katere se bodo predložile županu še pred odborovo sejo.

Sv. JEDERT NAD LAŠKIM. Neznajčnost nekaterih klerikalnih prvakov v naši občini Sveti Krištof presega vse meje. Dobro se spominjamo, kako so nastopali proti ukrepom gerenta gosp. Slavca, ki je hotel proračun pred nekaj meseci za malenkostne odstotke zvišati. Posebno sta se odlikovala dva možaka, ki sta nas v potu svojih obrazov vabila na občino v svrhu zadevnih protestov. No, in proračun je ostal brez povišanja. In kaj delata imenovana danes? Od časa, ko sedita z županom v ožjem občinskem svetu, pridno zagovarjata po županu predlagani proračun. Na tozadevni občinski seji sta odločno zahtevala povišanje proračuna, češ, da TPD lahko plača. Vprašamo oba gospoda, zakaj sta bila pred nekaj meseci proti povišanju proračuna in nas vabila na protestna zborovanja, a danes isto zagovarjata, kar sta prej odločno zavračala? Če mislite, gg. odborniki SLS, da smo občani tako bedasti, se zelo motite. Do danes smo še imeli malo zaupanja v vas. Ker nam pa navijate davke kljub temu, da smo že skoro na robu propada, vas ne poznamo več.

REČICA PRI LAŠKEM. Zadnje čase se je prevažal premog (koks) po občinski cesti od Grešak do tovarne «Zavora» s težkimi tovornimi avtomobili. Cesta se je tako pokvarila, da se je prevoz na njej zelo poslabšal. Upamo, da bo cestni odbor občine Sv. Krištof zavzel svoje stališče in zahteval od tovarne «Zavora» odškodnino, ker do danes ta tovarna še ni plačala občini nikakih posebnih pridobnin.

ŠMARJE PRI JELŠAH. V «Domovini» sem čital, da je Radič za odpravo duhovniške bere. To bi bilo prav umestno. Obstaja pa še druga bera, namreč mežnarska. Predvsem bi bilo to nepotrebno že davno odpraviti. Naravnost čudno se mi vidi, da ni oblastva, ki bi nastopilo energično proti tej nečuvnosti. Omenim naj naše mežnarje in njihovo bero. Šmarska fara ima šest cerkva, farno in pet podružnic. Pri vseh cerkvah, razen dveh je le po en zvon, vzet iz kapelic, tako da ga komaj slišiš četr ure daleč. Od vsake teh šestero cerkev pa ti pride mežnar

po bero, ali kako se tudi izraža, po svoje plačilo. Po kako plačilo pa? Kaj še pa hočejo, ko ima vendar vsak tak mežnar tudi lepo obsežno posestvo, cerkveno, od katerega lahko živi, na katerem je neomajen gospodar ves čas, dokler je za mežnarja. Plačuje le davek, kar je samo po sebi umevno, enako kakor kmetje. Po vrhu pa imajo ti možaki še svoja lastna zemljišča. Pa še več: če zvonji mrliču, mu moraš plačati. Zakaj pa? Mežnar bi moral zvoniti mrtvim brezplačno, ker vendar zvonovi niso mežnarska last, ampak vseh. Ako se mu slučajno utrga vrv pri zvonjenju, kar se pri današnjih zvončkih zgodi redkokdaj, ga tudi ne kupi sam, ampak ga morajo kupiti vsi farani. Iz tega je razvidno, da je ta bera nepotrebna; zato ji pravijo tudi beručijo. Prav sedaj ta le čas nas začenjajo obiskovati. V svojem poslu so prav pridni: hodijo od ranega jutra do temne noči z vrečo, ki je večsi večja od samega mežnarja; vrhu tega pa imajo nekateri še po več nosačev zraven sebe, da ne bi zgrešili kakšne koče. No, po vsej fari kar šest mežnarjev s pomočniki že nekaj nabere. Ko zapusti eden hišo, pride že drugi, in tako gre to naprej, dokler vsak od prvega do zadnjega ne opravi svoje «dolžnosti». Ne pomaga pa pri njih noben izgovor. Imaš mnogo ali pa malo, dati moraš, pa konec besedi, sicer se ga ne otrešeš. Kdor mu nima nasipati žita, tam se zadovolji tudi z denarjem. Ako se upiraš, si brezverec, velik grešnik ali pa oboje in si zapisan pri njem v črni bukvali. Eden teh mežnarjev je tudi žc bogatin in ima več premoženja kakor marsikateri kmet. Nedvomno so prilike enake tudi v drugih farah. Umestno bi zato bilo, da se mežnarska bera odpravi še pred duhovniško. A.

ORMOŽ. Tukaj je umrla ga. Julka Veseličeva, roj. Petovarjeva, soproga ormožkega župana in sestra veleposestnika g. Lovra Petovarja v Ivanjkovcih. Bila je vzorna slovenska mati in skrbna gospodinja. Blag ji spomin!

Za prepričanje.

Krhar: «Priatelj, tvoja žena je začela šepati. Gotovo se je prehladila in trpi bolečine...»

Dimelj: «Seveda, ampak jih prenaša potrpežljivo, ker je uverjena, da trpi za svoje prepričanje.»

Krhar: «Kako to? Tega ne razumem!»

Dimelj: Vidiš, ona je prepričana, da lahko hodi v čevljih, ki so manjši kakor njena noga.»

samostanu, kjer sta se kretali svobodno kakor v domači hiši. — Iz sramežljivih deklet sta nastali gibčni in zapeljivi lahkoživki in njun zvonki glas in smeh se je čul skoro ves dan po samostanskih hodnikih in meniških celicah.

Komaj po nekaj mesecih pa je že tudi stala na kraju, kjer je prej samevala borna koča laškega zidarja, sedaj nova hišica, čedna zunaj in znotraj. Lepega dne sta pripeljali sestri na željo opata še tretjo in malo pozneje še četrto sestrico v samostan — po škapulirje...

Leto pozneje srečamo vse štiri sestere na potu proti domu v objestnem smehu. Najmlajša, kateri so se svetile s temnimi krompeljci obrobjene oči v čudnem žaru, je vihtela v roki velik pergament. Videti je bilo, da daje ravno ta listina dekletom povod za razposajeno veselje. Dospelji domov, je razgrnila najmlajša hčerka pred svojo materjo listino, ter ji raztolmačila, da so sedaj gruntarice in da so odvezane od vsake tlake in desetin. Mati se je zazrla v oči otroka, solze so ji obile obličje in je dejala: «Rečica, dosti si morala pretrpeti, a tvoje delo je pa le bogato plačano.» Odsihdob ni manjkalo v hišici gruntaric nobene stvari, imele so vsega v izobilju.

Ko so tlačani zaznali, kaka sreča je doletela laško kočarico in njene hčere, se je porajala pri njih zavist. Dali so duška svoji ogorčenosti na ta način, da so imenovali staro kvartinko in njene hčere za «babce», kraj pa, kjer se je nahajala njih posest, so imenovali «Babjek». In to ime se je obdržalo do današnjega dne.

V samostanu so imeli menihi tudi svojo krojačijo, kjer so izdelovali menihi za brate in služinčad potrebno obleko, ženske so pa izdelovale razna finejša ročna dela iz svilenih, zlatih in srebrnih nit in kar se je pač rabilo v cerkvi pri bogoslužju.

Iz sosednje vasi se je zateklo v to delavnico tudi ubogo mladoletno dekle, ki je imelo do vzenin in sličnega dela mnogo veselja in spretnosti. Otrok je bil zelo marljiv in se je že v naprej veselil, da bo že čez leto najsprotnejša delavka v svoji stroki izmed vseh, ki so bile zaposlene pri vezeninah. A dekle se je vračunalo v svojih računih, ker ni računalo s pohotnostjo nekaterih menihov. Lepega dne je pozval neki menih, naj gre z njim, da si ogledata neki prostor v cerkvi, kamor namerava obesiti transparent in da vzame mero za dotično delo. Dekle je šlo in se ni nikdar več vrnilo...

Stara Brezovarica, ki mi je pripovedovala to povest, je še dostavila, da so imeli menihi navado, zakopavati zastrupljene žrtve pod plošče škričja v cerkvi, kamor je najbrže izginilo tudi telo zastrupljene deklice. Žrtev, ki se je zoperstavljala, je dobila navadno najpreje omamljivo, pozneje pa še ostrejšo sredstvo, katero ji je ugasnilo luč življenja.

Pred svetovno vojno smo brskali v zapuščenih cerkvi z namenom, da najdemo grob vojvodinje Jute, ki je baje pokopana v samostanski cerkvi. Groba sicer nismo našli, a našli smo pred glavno opatsko grobnico komaj en meter globoko pod tlom okostje človeka, ki je bil samo 1'40 m dolg. Po nežnosti okostja se je takoj sklepalo, da je

bilo okostje ženskega bitja. In neki zdravnik, ki si je tudi gledal to okostje, je izjavil, da je to okostje mlade nedoletne deklice. In nehote mi je prišla na um povest o mladi šivankarici, ki je izginila in našla po oskrnbi tu svoj kotiček za večni počitek.

Ob obzidju za cerkvijo so pred nekako 15 leti kopali jamo in so delavci našli komaj 50 cm pod zemljo na človeška okostja. Iz ostankov kosti kolka (bokov) se je dalo sklepati, da so bila tu povečini zagrebena ženska bitja. Radi tega se je takoj domnevalo, da so zagrebali tu za obzidjem ženske, ki so umirale po nasilju samostanskih okrutnežev. Pa Bog vedi, kod počivajo še ostale ženske žrtve, ki so šle brezskrbno k maši, a vrnile se niso iz cerkve nikdar več. Zato ni čudno, ako se tukajšnje ženske še sedaj instinktivno zgrozijo, kadar zagledajo kakega kutarja...

Le škoda, da se polagoma pozabljajo vse pripovedke in ustna izročila, ki se nanašajo na ta samostan. Ljudstvo, ki je toliko trpelo pod to šibo božjo, si še rado pripoveduje o strahovitih in ponočnih mašah v samostanski cerkvi.

Poslušajmo, kaj nam pripoveduje starina Cmok, kojega oče je bil še samostanski zidar.

«Moj očka, Bog jim daj dobro,» je pripovedoval stari Cmok, «so bili v svojih mladih letih klosterski zidar. Popravljali so zdaj to, zdaj ono in so z zaslužkom, ki je bil zelo pičel, živeli vrlo skromno.

Pa je prišel nekega večera k njim klosterski «laufar» (tako so imenovali sele) in mu povedal,

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

ZIVINSKA SOL IN SLEPARIJE S KAJNITOM.

V zadnjem času so začeli na Štajerskem na debelo in na drobno prodajati živinsko sol, ki ni nič drugega kakor kajnit. Kajnit se je v zadnjih letih močno opustil za umetno gnojenje, ker ga izpodriva kalijeva sol. Ker je pa kajnita mnogo na svetu in ga je treba tudi v denar spravljati, so ga začeli v zadnjem času prodajati za živinsko sol, kar je seveda očitna sleparija.

Kajnit kopljejo tudi v soliščih, ima pa drugo sestavo kakor kuhinjska sol. Za gnojenje je dober zaradi kalija, ki ga ima v sebi in ki je priznana važna snov za rastlinsko življenje. Za soljenje krme pa ne velja in je škodljiv, ker ima razne druge primese, ki vplivajo v tej sestavi in v tej količini kvarno na živalsko telo. Imenoma se to tiče posebno žveplenokislih soli, ki se nahajajo v kajnit. Po okusu je kajnit sicer slan, ker ima tudi nekaj kuhinjske soli v sebi, to pa ne zadostuje. Po uživanju take soli nam žival lahko oboli in so se že pripetili po takem uživanju ne le slučajni bolezniki ampak tudi pogina. Trgovci, ki prodajajo kajnit pod imenom živinske soli, so tedaj kaznivi.

Danes nimamo cenene živinske soli na prodaj in zato se dajo naši kmetovalci radi zapeljati k nakupu kajnita, ki je dosti cenejši kakor kuhinjska sol. Če le malo pomislimo, pa lahko uvidimo, da smo pri tej kupčiji vzlic nižji ceni ogoljufani in tepeni, in da bi bilo veliko boljše kupovati dražjo kuhinjsko sol, ker bi nam ta veliko več izdala in bi jo trebalo zaradi tega tudi dosti manj pokladati. Kuhinjska sol je danes še enkrat dražja kakor je sleparska živinska sol, zato je pa samo čista in prava sol in ima kot taka več kakor še enkrat toliko vrednost v sebi, tako, da s polovično množino kuhinjske soli več dosežemo kakor s sleparskim kajnitom, ki ima vrh vsega še škodljive snovi v sebi. S kuhinjsko soljo dosežemo še enkrat tako ugoden učinek, in če jo moramo še enkrat tako drago plačati, ima zato pa še enkrat toliko moči, tako, da jo lahko polo-

vico manj pokladamo. Vrh tega je zdrava, dočim je kajnit škodljiv.

Bodimo torej previdni in ne kupujmo kajnita za živinsko sol! Kupujmo kuhinjsko sol, ki ni primeroma nič dražja pa bolj učinkovita, tudi če je za polovico manj pokladamo.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Cene so se zadnji teden malo popravile. Na novosadski borzi se prodajajo na debelo: pšenica po 260 do 285 Din, turščica po 115 do 125 Din, moka «0» po 410 do 415 Din za 100 kg.

ZIVINA: Cene brez posebnih sprememb. Na zagrebškem sejmu so bile za kilogram žive teže naslednje cene: voli, prvovrstni 10 do 10 Din 55 p, drugovrstni 8 do 9 Din, tretjevrstni 7 do 7 Din 50 p, krave, prvovrstne 7 do 9 Din, drugovrstne 6 do 7 Din, tretjevrstne 4 do 5 Din, teleta 9 do 12 Din, svinje, hrvatske, mesne 11 Din 50 p do 12 Din, debele 12 Din 50 p do 15 Din, sremške 13 Din 50 p do 15 Din.

Kratke vesti

= **Vrednost denarja.** Na zagrebški borzi se je dobilo 2. decembra t. l. v devizah: 100 avstrijski šilingov za 791 Din 40 p do 801 Din 40 p, 100 italijanskih lir za 226 Din 80 p do 229 Din 20 p, 1 dolar za 56 Din 17 p do 56 Din 77 p, 100 češkoslovaških kron za 166 Din 54 p do 168 Din 54 p.

= **Izplačevanje kupona št. 1. in izžrebanih obveznic vojne škode.** Kupon št. 1. 2½ odstotne Vojne škode zastara v korist invalidskega fonda dne 31. januarja 1926. in se mora torej predložiti v izplačilo najdalje do tega dneva. Tudi obveznice, ki so zadele dobitke, se morajo predložiti radi izplačila pred 15. februarjem 1926., ker s tem dnem zapadejo dobitki zaradi zastaranja v korist invalidskega fonda. V Sloveniji izplačujejo kupon št. 1. blagajna delegacije finančnega ministrstva v Ljubljani in vsi davčni uradi do 31. januarja 1926., posredujejo pa izplačilo dobitkov iz tehničnih ozirov samo do 15. januarja 1926., če je dobiček manjši od 100.000. Po teh rokih predložene kupone števil. 1. ali obveznice,

ki so zadele dobiček, pa morajo davčni uradi in blagajna delegacije finančnega ministrstva odklanjati. Izžrebane obveznice, katerih dobiček znaša 100.000 Din ali več, se izplačujejo samo pri blagajni Generalne direkcije državnih dolgov v Beogradu, če se obveznica predloži osebno iz roke.

Miklavž

Zadnjič nam je snežec
polje skrnil in trato
vso pokrnil zemljico
s suknjico bogato.

Biserov, kristalov
polno se leskeče...
Čujte, iz daljave
bel konjiček teče!

In voziček zlati
tudi z njim prihaja,
notri pa sedi mi
prav Miklavž iz raja.

Kjer stoji vasica,
tam se on ustavi
in povsod z darili
v hiše se odpravi.

Angelčki zložijo
lepe perutničke,
primejo za uzde
zmršene konjičke,

drugi pa Miklavžu
belemu povejo
tibo na ušesa
kar o deci vejo.

Če je deca pridna,
vse oblagodari
z jabolki, orehi
po navadi stari.

Zjutraj navsezgodaj
dečica že šteje
jabolka, orehe,
se za mizo smeje...

Albin Čebular.

da je naročil opat, naj pride takoj v samostan in vzame seboj zidarsko orodje. Oča so se takoj odpravili in šli v kloster.

V klostru se je oče oglašil pri bratu vratarju, ta je odšel in ga prigljal pri bratu prokuratorju, ki se je takoj znašel na dvorišču, kjer sta se mu pridružila še dva druga meniha. Poklicali so k sebi mojega očeta. Ko je prišel do njih, mu je rekel pater, da bo imel danes nek tajeen opravke, in da mu radi tega morajo zavezati oči.

Oča so se seveda zelo ustrašili, ker so vedeli, da ni dobro imeti tajnega posla z menihi, ker so namreč navadno spravili priče tajnega dela s sveta. Kurja polt je oblila očeta, a kaj je hotel! Bil je tlačan, zato je moral ubogati. Niso dosti vprašali moža, ampak mu hitro zavezali oči in ga odvedli s seboj. Hodili so enkrat na levo, pa zopet na desno, pa navzgor in zopet navzdol, in v krogu toliko časa, da je izgubil popolnoma orijentacijo. Po hladnem zraku, ki ga je naenkrat obdal, se mu je dozdevalo, da so stopili v nekak hodnik, po katerem so ga delj časa vodili. Vse je kazalo, da se nahaja nekje v podzemnem hodniku. Končno so se le ustavili in mu sneli z glave ruto. Ko se je nekoliko razgledal, je videl, da se nahaja v nekem nizkem in tesnem hodniku. Borna luč svetilke je padala na vdolbino v zidu, v kateri se je nahajal železen in precej obširen zaboj. Pred to vdolbino na tleh pa je ležala opeka in malta. Menihi, ki so obstopili očeta, so mu ukazali nato, da mora zazidati vdolbino tako, da se ne bo ločil novi zid od ostalega zidu. Oča so se lotili dela, in ker so bili dober in spreten zidar, so kmalu dovršili svoj posel v zadovoljstvo menihov.

Dalje prihodnjik.

Goričan:

Pokora

Povest.

Prišel je do znamenja ob vznožju gore. Predniki so ga posvetili sv. Mihaelu; postavili so ga na triglavega zmaja, kateremu vedno žuga, pa mu ne odseka nobene glave. Na stranski zid so naslikali angela z mladim Tobijem, ki mu že pol stoletja kaže pot na goro. Seveda ne manjka ob kapelici tudi nabiralnika, skrbno zaklenjenega.

Na znamenje je prislonsjena mala lesena klopa za berače, ki kot vknjiženi na ta prostor, zahtevajo svoj delež. Danes to mesto slučajno ni bilo zasedeno; le samoroki Urh se je obiral po životu in ko je zapazil prišleca, je bolestno spačil obraz.

«Pozdravljen, krščanski romar!» je iztegnil levico, pričakovaje bogatega daru.

«Siromakom moramo pomagati,» mu je Tacar pomolil nekaj drobiža, pri čemer se je ozrl v angela, od katerega je pričakoval povračila.

«Stotera hvala, pobožni romar! Sveti Mihael naj vam povrne, kar bo prav gotovo storil, ker ga prosim jaz, ki nisem samo navaden prosjak, ampak tudi velik spokornik.»

«Spokornik? No, potem ste res sirota, zakaj pokora ni prijetna in revež je, kdor se mora pokoriti.»

«Velik grešnik sem bil v mladosti,» si je izmišljal navihani prosjak. «Kakor danes raztrgane cape, tako je visel od mene greh in s prstom so kazali za mano, kjer sem se prikazal. Končno sem se naveličal umazanega življenja — v roko so mi prišle svete bukve, v katerih sem čital ta-le

pomenljivi odstavek: Ako te pohujša tvoja roka, izderi jo ter jo vrzi od sebe...»

«Pa niste morda?...» je osupnil Tacar. «Oh, ne, ne — saj pravim — to bi bilo preveč...»

«Sem — kakor resnično živim. Moja desnica me je pohujšala, z njo sem brodil po lužah greha in zato sem jo nastavlil stroju, ki mi jo je odrezal v zmislu pobožne knjige.» — To izrekši, je pomigal z ostankom desnice, štrlečim v raztrganem rokavu.

«O, bolečine,» je zajokal nalaganec. «No, in potem ste krenili na drugo pot?»

«Seveda. Moje življenje od takrat mirno teče okrog znamenj in božjepotnih cerkva; solničim se v bližini svetnikov ter uživam rajске dobrote, pomešane z darovi pobožnih romarjev.»

Tako mu je lagal navihanec, ki se je v pijanosti ponesrečil pri delu v tovarni, ne pa namenoma, da ustreže vsebini pobožne knjige. Tacar ni dvomil o resničnosti njegovega pripovedovanja; občudoval in pomiloval je spokornika prav do drugega znamenja, ki je stalo ob poti nekako sredi hriba.

Tu ga je napadla kopa beračev, vsak je privlekel kako zgodbo iz svoje preteklosti in vsakemu je bilo treba dati nekaj za plačilo. Pozabiti pa seveda ni smel tudi nabiralnika, da se ne zameri angelu, ki piše zemeljske zasluge v knjigo življenja.

Prva polovica poti je bila končana in Tacar se je spravil na drugi težavnejši del. Kakor po strehi se je moral povzpeti po razdrapani drči, po kateri je plezal s svojimi bolečimi nogami in tolkel z nosom ob kolena. Zdaj je šele občutil, kaj se pravi hoditi bos po fižolu. Župnik bi se res ne bil mogel izbrati boljšega sredstva. Naj-

DOMAČE NOVOSTI

* **K našemu razpisu pisateljskih nagrad.** Od dne do dne se množijo prispevki raznovrstne vsebine, tako da jih je že zdaj vrlo obsežna zbirka. Kdor pa še namerava vposlati, lahko to stori še do 15. t. m. A oni, ki nam obetajo daljše stvari, imajo časa še do konca januarja. Lahko rečemo, sodeč po do sedaj prejetih prispevkih, da bodo podlistki «Domovine» v novem letu veskroz zabavni in zanimivi. Priporočite torej «Domovino» vsem, ki so željni poštenega domačega čtiva. Iz naroda za narod!

* **Proslava narodnega praznika** se je izvršila po celi državi zelo slovesno. Pri nas v Sloveniji so imela lepe prireditve zlasti mesta Ljubljana, Maribor in Celje. V Ljubljani je bila predvsem številno obiskana novinarska prvodecemberska prireditev, to je koncert s priključenim družabnim večerom. Unionska dvorana, kjer se je vršila prireditev, je bila nabito polna. Nadalje so imela vsa ljubljanska sokolska društva lepe prireditve manjšega obsega. V dvorani Narodnega doma pa so se zbrali jugoslovenski nacionalisti in sta imela slavnostna govora pisatelj dr. Ivan Lah in veliki načelnik Orjune, inženjer Marko Kranjec.

* **Kralj Aleksander krstni boter.** V Stonu v Dalmaciji je tamkajšnji ugledni domačin Jelavić proslavil te dni redek dogodek: krst osmega sina. Zaprošil je kralja za botra. Kralj je prošnji ustregel. Pri krstu je kralja zastopal podpolkovnik Božović, komandant bataljona v Dubrovniku.

* **Občinske volitve v Ljubljani odgojene.** Kakor poročajo, so občinske volitve v Ljubljani zopet odgojene; baje zato, da se sestavi nov volilni red po čistem proporcju.

* **Vinarska razstava in sejem v Ivanjkovcih.** Vinarska zadruga «Jeruzalemčan» bo priredila 10. t. m. vinarsko razstavo in sejem v Ivanjkovcih. Interesenti bodo imeli priliko, da se prepričajo o kakovosti letošnjih vin tega vinskega okoliša in vidijo, da se je vino veliko boljše razvilo, kakor se je pričakovalo. Železniške zveze omogočajo vsem, ki imajo malo časa na razpolago, da opravijo ta izlet v enem dnevu. Razstava se bo vršila s sejmom v dvorani tik kolodvora, tako

da je udeležba tudi v najneugodnejšem vremenu mogoča.

* **Rahel potresni sunek.** Observatorij pod Triglavom sporoča, da je dne 25. novembra beležilo okrog 8. zjutraj vseh 10 potresomerov na Vrščah pod Triglavom rahel potresni sunek. Zaznamovanje je trajalo kakih 50 sekund. Ognjišče potresa je bilo bržkone v bližini Ljubljane.

* **Svarilo.** Veliki župan ljubljanski sporoča: Ponovna svarila, da se mora vsakdo brezpogojno pokoriti vojaškim stražam pri vojaških objektih, še vedno niso imela popolnega uspeha, kar dokazuje primer, da sta se v noči od 4. na 5. novembra t. l. zopet dve osebi preveč približali vojaškemu skladišču na Ljubljanskem polju ter sta na klic straže zbežala, namestu da bi takoj obstala. Stražnik je za njima streljal pa k sreči ni zadel. Da se ne zgodi nesreča, se občinstvo zopet opozarja, naj ne hodi nihče, posebno po noči, v bližino zastraženih vojaških objektov. Če pa kdo po naključju vendar zaide, mora na klic straže takoj obstati in se pokoriti straži, ker bi sicer vzbudil sum, da ima slab namen in bi straža morala rabiti orožje.

* **Trboveljske novice.** V občinsko zvezo je bilo sprejetih več domačinov z njihovimi družinami. — V reklamacijski odsek so bili izvoljeni na prvi seji gerentskega sosveta gerent g. Vodušek ter svetnika gg. Plavšak in Klenovšek. — Nove cene kruha je predpisalo sresko poglavarstvo v Laškem. Cene so se spremenile v toliko, da stane kilogram črnega ali rženega kruha Din 450, belega Din 550. — Na občini so se formirali naslednji odseki: finančni, odsek za kmetijstvo in ceste, personalni, stavbni, zdravstveni, odsek za javna dela, obrtni, ubožni, učni in tržno-nadzorstveni. — Preteklo nedeljo se je vršilo na Ljudski visoki šoli predavanje g. ing. Vrbiča o splošni gospodarski važnosti premoga. Poprej pa je še izpregovoril g. Podbevšek o dveh 125letnicah: Franceta Prešerna in Antona Martina Slomška. V nedeljo 6. t. m. bo g. ing. Vrbič zaključil predavanje iz rudarskega področja, g. Podbevšek pa bo izpregovoril o Ivanu Cankarju k obletnici njegove smrti. — Sokolsko gledališče je uprizorilo v torek 1. t. m. «Kralja na Betajnovi». Igralci so podali igro prav zadovoljivo. — Proslava 1. decembra se je vršila na vseh trbovelj-

skih šolah z veliko slovesnostjo. Slavnostni govarnik v Trbovljah je bil g. Sušnik, na Vodih pa g. Beg. — V soboto 5. t. m. se bo vršil na šestih krajih Miklavžev večer. Najbolj ga bodo menda veselili otroci na obeh trboveljskih šolah. Žal, da ne moreta prirediti Miklavževega večera obe vodenski šoli radi pomanjkanja denarnih sredstev.

* **Jugosloven, profesor na londonski univerzi.** Senat londonske univerze je uradno potrdil dr. Dragotina Subotiča za izrednega profesorja srbo-hrvatskega jezika in književnosti na londonski univerzi.

* **Srebrna poroka.** V Vučji vasi v Prekmurju sta praznovala v domačem krogu srebrno poroko g. Fran Cvetko, okrajni šolski nadzornik v Murški Soboti, in njegova soproga Alojzija, rojena Freuensfeldova. Še na mnoga leta!

* **Smrtna kosa.** V Mariboru je nenadoma preminul v starosti 59 let tamošnji notar g. dr. Josip Barle. Pokojnik je bil poprej notar v Kozjem, kjer je v javni službi imel važne položaje. Bil je dolga leta župan, načelnik Okrajne sodnice itd. Zlasti velike zasluge si je pridobil za zgradbo ceste Sv. Urban—Lesično. Tudi v Mariboru je bil znana in spoštovana oseba. Bodi mu ohranjen blag spomin.

* **Smrtna kosa.** V Mariboru je umrl sodni uradnik g. Rajko Faninger. Pokojnik je bil priljubljen sodni uradnik. — V Ljubljani je umrl po kratki bolezni g. Viktor Zalaznik, poštni kontrolor v pokoju, oče profesorja g. Albina Zalaznika. — V Dvoru pri Zužemberku je umrl g. Rudolf Zupančič. — V javni bolnici v Celju je po dolgi hudi bolezni umrl artiljerijski kapetan g. Vladimir Šašić iz Sarajeva. — Blag jim spomin!

* **Zaščita slovesa naših namiznih vin.** Uradno se poroča: Občinstvo in obrtniki se opozarjajo, da je prepovedano točiti vinski pridelek tako imenovanih direktnih produktorjev, kakor so na pr. šmarnica, elvira, othelo, delavare, horbemont, olinton, jacques, izabela itd. ali pa tudi mešanice navadnega vina s šmarnico ali kako drugo neposredno rodečo vrsto pod imenom vino, marveč mora biti te vrste vinski pridelek označen z imenom «šmarnica» itd. V vseh lokalih, kjer se toči tak vinski pridelek, mora viseti tabla z napisom.

brž so uničene že vse posledice greha, zadušeno pa je tudi grešno nagnenje in čist kot zlato bo stopil v gorsko svetišče — nič več kot spokornik, ampak kot svetnik.

Z velikim naporom je preplezal reber. Odložil je culico, sedel na skalo ter se je zagledal v dolino. Pod drčo je uzrl človeka, ki se je pravkar začel vzpenjati proti njemu. S čudovito spretnostjo se je pomikal po kameniti rebri, pri čemer so mu služili vse deli telesa — vsak je moral opraviti kako posebno krettno — in mož je načel že drugo polovico poti, katero je nadaljeval z isto lahkoto kakor prejšnji del. Še parkrat se bo moral pognati, pa bo vrhu strmine ter si bo oddahnil zraven njega.

Mož je pogledal kvišku proti skali, kjer je zapazil romarja, in prav v istem hipu je mogel tudi on natančneje spoznati prišleca, na katerega je obrnil vso pozornost.

«Cizelju je podoben,» je uganil Tacar, ko si je z rokami zasenčil oči. «Slična postava, enaka hoja — on je in nihče drugi...»

«Tako bom imel vsaj družčino,» se je Cizelj poganjal proti vrhu. Nerač je hodil sam in če je le mogel, se je pridružil kakemu človeku. Tako mu je hitreje potekal čas, pa tudi hodil je lažje, ako je med potjo menjaval besede.

«No, še tega je bilo treba!» se je vznejevoljil Tacar, spoznavši svojega soseda. «Nikomur nisem povedal, kam sem se napotil in zdaj bo vedela vsa okolica. Cizelj ni vajen molčati — kdo ve, če se ni nalašč podal za meno?»

«Tacar je,» je Cizelj spoznal soseda. «Pa mi ni povedal, da bi bila hodila skupaj! Jaz bi mu bil, čeravno v sramoto, odkril svoj namen, ako bi bil slutil skupnost najne potji.

«Najraje bi zlezl v skalo,» se je Tacar zvijal pred bližajočim se sosedom. Uiti mu ni mogel: nad njim so rezale pečine in pod njim je zijal prepad. Naprej ni mogel, zaradi fižola ne more podvojiti korakov, sosed bi ga dohitel, preden bi se mu mogel umakniti za kakšno grmovje.

Udal se je v usodo, culico je stisnil pod suknjič, da prikrije svojo zalogo Cizelju, ki je pravkar preplezal strmino. Videl je, kako se poteze njegovega obraza zbirajo v posmehovanje, zato mora biti pripravljen na vsako zbadljivo besedo, da bo sosed hitreje odjenjal.

«A, ti si tukaj?» se mu je Cizelj že od daleč nasmehnil ter ga je od nog do glave premeril s porogljivim pogledom.

«Ali je to kaj posebnega?» ga je zavrnil Tacar. «Mnogi so sedeli tukaj in bodo še sedeli, preden bo konec sveta.»

«Nekaj jih pojde pa tudi mimo, ne da bi sedeli. Kdor je navdušen, hiti čez zapreke in ovire ter ne miruje, dokler ne pride do cilja. Zakaj mi nisi povedal, da pojdeš na Goro? Krajša pot bi nama bila in manj utrudljiva, če bi bila hodila skupaj.»

«Ali si mi ti povedal?»

«Rekel sem ti, da pojdem od doma, ker pa sem videl, da te ne zanima, te nisem hotel siliti...»

«Kaj me brigajo tvoji opravki!»

«Tudi jaz se nisem maral mešati v tvoje zadeve. Naključje pa naju je vendar zblížalo in tako pojdeva skupaj na Goro. Ali ni to čudno, kaj?»

«Zares je čudno,» se je Tacar nekoliko pomiril. «No, pa pojdiva, če že ni drugače; daleč itak nimava več na Goro.»

Urno se je dvignil, hoteč pokazati sosedu, da ni utrujen. pri čemer je pritajeno zastokal zaradi bolesti, katero je občutil, ko je stopil na noge.

«Čevlji me tiščijo,» je olupšaval svoje šepanje. «Jermenar ima majhna kopita ter mi vsako obvažalo pretesno napravi.»

«Izberi si drugega čevljarja ali pa naj Jermenar večja kopita naroči...»

«Menda jih je že naročil. Okornu na Kovačijo je nesel favorjev ploh — Okornu, ki je nedavno iznašel umeten vrtalni stroj, ki ga je kupil na dražbi pred petimi leti...»

«Imenitna iznajdba! Vidiš, tudi mi napredujem, ne samo drugod. Tako bo tudi Franceljev Francelj sestavil stroj, ki se bo gibal sam od sebe brez elektrike, plina in kurjave. Treba nam je samo še tovarne za podplate, na takih potih se raztrgajo čevlji. Tebi se bo skoro osvobodil palec leve noge.»

«Kaj ti vsega ne izvohaš!» Tacar je šele na sosedovo opozorilo zapazil, da se mu je raztrgal levi čevljev na prstih, kjer je med gornjim in spodnjim delom nastala precejšnja odprtina.

«Jermenar slabo sešije,» se je vznejevoljil nad čevljarjem, «ali pa preveč zategne, da popoka dreta...»

«In fižol se ti usiplje iz čevlja,» ga je Cizelj ponovno opozoril.

«Komu, meni ali tebi?» se je Tacar delal nevednega ter je užaljen dostavil: «Meni menda ne, ampak tebi...»

«Tebi, sosed, tebi. Meni se za enkrat kaj takega ne more zgoditi. Kakor vidiš, nimam raztrganih čevljev in fižol sem skuhal, preden sem ga za pokoro natresel v obuvalo.»

«Za pokoro? Torej je tudi tebi romanje naročeno? Tako, tako. Pa obema na isti dan! In fižol si skuhal? Tako se upaš prevarati spovednika?»

(Dalje prih.)

Prestopki se bodo zasledovali. Tudi je razmnoževanje in prodaja takih vinskih trt prepovedana.

* **Slovenec član mestnega sveta v Clevelandu.** Dne 2. novembra so se v Clevelandu, glavnem mestu države Ohio v Zedinjenih državah, vršile volitve v mestno zbornico. Tudi Slovenci, katerih je v Clevelandu nad 30.000, so postavili svojega kandidata g. Ivana Miheliča, ki je bil tudi izvoljen za «councilmana», to je za člana mestne zbornice clevelandске. Gospod Mihelič pripada ameriški demokratični stranki.

* **Ameriške novice.** V Clevelandu je umrla vdova Frančiška Stankova, rojena Videnčeva, rodom iz Cerklj na Dolenjskem. — Pri vožnji z avtomobilom se je smrtno ponesrečil osemnajsetletni Josip Ivančič.

* **Sneg v Beli Krajini.** Pišejo nam: To pot že v drugo! Pa saj ta dan — sv. Katarina namreč — mora malo ponagajati. Belokranjec ima že kar pripravljeno: «Katarina moko (sneg) seje, Anžek se čez okno smeje...» Ali, nasejala je je skoro pol metra na debelo. Malo preveč za enkrat! Gotovo je vstela lanskega, ker ga je pozabila. Bo pa ob letu bolje.

* **Lovska sreča.** V noči od 26. na 27. novembra je ustrelil g. Ivan Božič, posestnik in lovec v Mrzli planini, zelo lep eksemplar divjega merjasca. To je prvi, ki je padel v tem revirju. Lovci upajo, da jih sledi še več.

* **Snežni zameči.** Visok sneg ni zapadel samo pri nas, temveč tudi v drugih državah Evrope, tako v Avstriji, Češkoslovaški, Madžarski, Nemčiji, Franciji in drugod. V Franciji je nastopil izredno hud mrz; zapadel je sneg celo na francoski revirji, kjer ga ni bilo že 15 let.

* **Strašna eksplozija v Ljubljani.** Te dni se je pripetila na Aleksandrovi cesti 10, kjer ima na dvorišču svoj laboratorij in skladišče tvrdka za izdelovanje medikalij Salus d. d., velika eksplozija etra s strašnimi posledicami. Hiša se je nenadoma stresla, da so čutile vse stranke. Isti hip se je začel na dvorišču grozen krik ponesrečencev, ki je privabil na dvorišče vse polno ljudi. V splošni zmešnjavi so opazili, da se valja nekdo po snegu na dvorišču ves razmesarjen. Iz dima pa je skočilo hip nato še par ljudi. Nesrečo je povzročila eksplozija etra. Drogerist Viktor Poljanec je prinesel iz skladišča v laboratorij v steklenici 2 kg etra. Baš med vrati pa se je steklenica pri vratu odtrgala in mu padla na tla, kjer se je eter razlil. Zaradi ognja v peči so se hipoma vneli plini in čul se je močan pok. Poljanec je zakričal: «Ogenj!» in odhitel na prosto. Skozi goreče pline se je prvi pognal na prosto Ivan Mave. To je postalo zanj usodno. Celo njegovo telo je bilo v hipu ena sama opekline. Za njim je najhujše poškodovan drogerijski učencec Milan Menard, dalje ravnatelj Mirko Rozman, lahko pa sta ožgana Viktor Poljanec in skladiščnik Alojzij Pavlin. Ponesrečenci so bili prepeljeni v bolnico, kjer je Ivan Mave podlegel ranam.

* **Bolezni v Mariboru.** Po mestu razsajajo številne bolezni. Posebno močno je razširjena angina. Tudi nalezljivih bolezni je precej, in sicer: davice 2 primera, ošpice 6, škrlatinke 7. Splošna bolnica je že dolgo tako prenapolnjena, da le z največjo težavo sprejema nove bolnike.

* **Porotno zasedanje v Mariboru.** Zadnje letošnje porotno zasedanje pri okrožnem sodišču v Mariboru se bo pričelo dne 9. t. m. Med drugimi se bo v tej seziji vršila tudi obravnava proti Antonu Benku zaradi hudodelstva umora, ki pride sedaj že tretjič pred porotnike.

* **Vagon je zgorel te dni na postaji Poljčane.** Naložen je bil z galanterijskim blagom. Škoda je baje ogromna.

* **Poplava uničila divjačino.** Zadnja velika povodenj je ponekod v Sloveniji uničila skoro vso divjačino, zlasti v Prekmurju, kjer so našli, ko se je voda odtekla, velike množine mrtvih zajcev in lisic.

* **Nesreča zaradi neprevidnosti.** Ko se je vračal mesar Ignacij Nered iz Kosez ponoči iz Zgoranje šiške proti domu, je nakrat skočil na cesti ob Mrharjevi hiši v Kosezah na njega neznan pes. V

sili je Nered potegnil samokres in psa ustrelil. Kmalu nato pa je potrkal na okno hiše posestnika Kosenine v Kosezah posestnikov sin Josip Andrejak iz Podutika in mu povedal, da je obstreljen. Nered je namreč v razburjenosti streljal tako neprevidno, da je zadel poleg psa tudi v šupi pri Mrharju spečega Andrejaka v nogo. Ranjenec je bil prepeljan v bolnico.

* **Ponarejeni dolarski bankovci.** Ameriški konzulat v Zagrebu opozarja, da so v prometu ponarejeni dolarski bankovci po 5 in po 20 dolarjev.

* **Neverjetna praznovornost.** Pred nekaj dnevi sta se zglasila pri posestniku Antonu Zupančiču v Rancu pri Dobrunjah okrog 30letni cigan ter približno toliko stara ciganka. Zupančič, ki je bolan na nogi, se je dal od ciganov zapeljati, da ga bosta ozdravila. Za njima je kmalu prišla še okoli 17 let stara ciganka. Vsi trije so pričeli nato Zupančiča «zdraviti» ter zagovarjati hude duhove, ta pa jim je izročil 145 Din v gotovini, srebrno žepno uro z verižico ter obeskom pa so mu cigani za nameček ukradli.

* **Smrt na železniškem tiru.** Te dni je šel ponoči 28letni kolar Anton Vehar iz Dolnjega Logatca po železniškem tiru proti Vrhniki. Na progi ga je zalotil brzovlak. Kolesa so mu odrezala desno roko in nogo. Umril je kmalu nato zaradi izkrvavljenja.

* **Tatvine na železnici.** Ivan Göttlich, trgovec s sadjem v Mariboru, je bil na vožnji v Beograd na zagrebškem kolodvoru okraden. Neznani žepar mu je izmaknil listnico s 4500 Din, potni list ter razne listine na tvrdko Emil Zeschko. — Na savskem kolodvoru v Zagrebu je bila v soboto okradena tudi kmetica Marija Balohova iz Rajhenburga. Neznani tat ji je odnesel ročno torbico, v kateri je imela 100 Din in razne druge stvari.

* **Za izborno kakovost našega mila «Gazela»** lahko jamčimo! Sicer pa kupite samo 1 kos in uverili se boste, da je naša trditve resnična.

SEZNAM IZZREBANIH DOBITKOV

efektna loterija Narodnega kulturnega društva v Mali Nedelji.

I. dobitke: Ser. 730; II. dobitke: Ser. B 530; III. dobitke: Ser. B 3546; IV. dobitke: Ser. C 2758; V. dobitke Ser. B. 2087.

Dobitki po Din 100: Ser. A 854, 194, 1160; Ser. B 4431, 4651;

po Din 50: Ser. B 4501, 801, 3731; Ser. C 4985, 3692;

po Din 25: Ser. A 459, 1873, 375, 4483, 649, 3203, 1154, 1378, 3284, 4997, 3278, 3115, 748, 64, 2420, 4528; Ser. B 4106, 4105, 3676, 1148, 3600, 4354, 4422, 1417, 2924, 1967 1632, 4984, 500, 592, 1470, 300, 4623, 4625, 4692, 3762, 4813, 1021, 696, 4049, 410; Ser. C 2948, 1035, 4545, 3334, 1536, 2028, 180, 4149, 4912, 3211, 3553, 2405 45, 3742, 4301, 1647, 4021, 2493;

po Din 15: Ser. A 453, 4116, 927, 2645, 4415, 2125, 1179, 3094, 2035, 1648, 4018, 218, 120, 1253, 3768; Ser. B 90, 1703, 3571, 923, 3556, 1694, 1530, 3223, 171, 3743, 4786, 4820, 32, 2155, 1820, 2173, 2084, 343; Ser. C 2298, 3245, 2005, 3953, 1573, 1523, 1010, 1058, 1935, 4960, 4546, 2267, 90, 2411, 4401, 4352, 4875, 3362, 3099, 429, 1570, 2942, 1354, 1859, 4662, 3463, 4378;

po Din 10: Ser. A 2080, 1092, 4145, 1567, 3878, 1607, 1174, 3631, 2480, 1169, 2490, 4061, 2492, 2765, 2500, 2610, 502, 3308, 3923, 1347, 2531, 3644, 1680, 2899, 2314, 4467, 2858, 1861, 3030, 2161, 752, 919, 2181, 2848, 3215, 3620, 2540, 2822, 619, 2008, 1746, 2609, 1392, 4713, 2799, 2828, 3157; Ser. B 3339, 70, 3495, 2195, 3015, 2831, 1830, 4231, 2745, 2575, 20, 128, 4579, 529, 2358, 751, 57, 1465, 4381, 2386, 3790, 54, 1213, 4370, 1360, 2074, 815, 4084, 4549, 4265, 3224, 898, 2367, 3558, 519, 763, 2060, 2704, 2754, 4320, 369, 4910, 2413, 2599, 2139, 2384, 248, 3677, 198, 4281, 257, 3124, 845, 1063, 3891, 33, 4785, 1992, 1302; Ser. C 4939, 1067, 2675, 1229, 2070, 4665, 1418, 1413, 1325, 1439, 3339, 2576, 1788, 3440, 4428, 209, 1829, 991, 2285,

1743, 4328, 1313, 4414, 4302, 1442, 2789, 3547, 2015, 1421, 794, 1099, 3655, 4557, 3446, 3101, 439, 4544, 940, 4045, 1123, 4413, 145, 2796, 2305, 4268, 1575, 4847, 3418, 751, 4623, 1170, 2697, 1968, 2008, 880, 1680, 4955, 3583, 47, 3879.

Na vprašanja se odgovarja le, če se priloži znamka ali dopisnica. Dobitki se razpošiljajo na stroške imetnika.

PRIJATELJU ANTONU PIRNATU V SPOMIN.

Moravče, novembra 1926.

V sredo 18. novembra t. l. si zatisnil za vedno oči, star šele 48 let. Bridko so zaplakali tvoja žena in otroci, zaplakali smo tudi mi, tvoji prijatelji, ko nam je oznanjal zvon, da si nas zapustil. Skoro nismo mogli verjeti, da te ni več med živimi, kajti par dni pred tvojo smrtjo smo še lepo kramljali na tvojem domu. Pripovedoval si nam, da se ti je obrnilo na bolje in da je pustil nesrečni revmatizem, ki te je tako dolgo mučil. Poln humorja si nam kazal, da že lahko hodiš. Dva dni nato si ležal na mrtvaškem odru.

Smrt ne pozna milosti. Žalostno so doneli zvonovi po vsej moravški dolini, kakor da bi tudi oni plakali, kakor so plakali vsi ubogi, katerih nihče ni nikdar zastoj potrkal na tvoja vrata. Vsakomur si rad pomagal, za vsakogar si imel prijazno besedo.

Vzorno si vodil svoje obsežno gospodarstvo, lepo skrbel za svojo številno družino. Kako lepo smo kramljali včasih poleti ob nedeljah pri čebelnjaku. Kljub bolezni si bil vesel v krogu svojih prijateljev. In ko so odšle tvoje ljubljene — čebelice k pokoju, si nas povabil pod starodavno lipo, kjer smo nadaljevali vesele pomenke. Ti pa si nam nosil kot vedno dober človek domačega sadjevca in nihče ni šel mimo, da ga ne bi povabil na kozarec.

Nešeto večerov smo presedeli v tvoji prijetni družbi pod lipo ter ogledovali tvoje starodavno grajsko poslopje in se pogovarjali o mogočnih prednikih, katerih naslednik si bil ti prvi, ki je prijel sam za plug, kramp in motiko. Tvoje žuljave roke so pričale, da si pridno obdeloval zemljo, katero si vedno tako uredil, da so dobili košček še oni, ki nimajo svoje zemlje.

Ni te več, Tone. V grajski kapeli je bila tvoja poslednja postelja, na kateri je počivalo tvoje truplo, obdano s številnimi vencii, a duša pa se je že veselila v Večnosti, kjer ni težav, skrbi in trpljenja.

Od blizu in daleč so prihajali ljudje poslavljati se zadnjikrat od tebe. Ko smo te spremljali na zadnji poti, so pričala razna društva, kojih član si bil, številni vencii ter množica ljudstva, da si bil priljubljen in spoštovan od vseh. Ko so pevec zapeli «Vigred se povrne» in ko je še mlada moravska godba zasvirala žalostinko — dragi Tone, prvokrat tebi — ni ostalo nobeno oko suho. Ob odprtem grobu pa ti je še enkrat tvoj prijatelj in tovariš Anton Cezar zaklical, da si bil mož poštenjak in vse skozi naprednjak; ljubil si svojo ženo in dečo, ki danes plakajo ob tvojem preranem grobu.

Naj ti bo lahka zemljica, ki si jo toliko ljubil!

F. K.

DELA VSKI GLASNIK

VOLITVE V DELAVSKO ZBORNICO.

Minister za socialno politiko je z razpisom za Delavsko zbornico za Slovenijo v Ljubljani odredil, da se imajo vršiti volitve v glavno skupščino Delavske zbornice. Radi tega je pričakovati, da se bodo volitve v doglednem času tudi dejansko vršile. Sedanje zastopstvo Delavske zbornice ni voljeno, ampak so posamezna mesta zasedena le z imenovanjem. Razumljivo je, da taki samoupravni organi ne čutijo v sebi polne odgovornosti in da inicijativnost, razmah in racionalnost njihovega dela ni taka, kakor to zahtevajo koristi delavstva. Delavska zbornica

Najstarejše ljudi

ki so že marsikaj prešli in preživeli in si tedaj mogli pridobiti izkušnje, slišimo vedno in vedno govoriti, da se pri bolečinah in trganju v križu, udih, pri zobobolu pokazuje kot zanesljiv nblazitelj bolečin skozi 27 let priljubljeno domače sredstvo Fellerjev blagodišeči «Elsafluid». Drg-

njenje in umivanje z Elsafluidom lajša tudi najvztrajnejše bolečine, krepi in osvežuje mišičevje in živee, jača utrujene oči, varuje pred nahodom in kljubuje hladnemu zraku. Z vodo pomešan je dobrodejen za grgranje, za grlo in usta. Odznotraj in odzunaj močnejši, izdatnejši in krepkejšega delovanja kot francosko žganje in najboljši kosmetikum te vrste; 6 dvojnih ali

2 veliki specialni steklenici za 63 Din, 12 dvojnih ali 4 velike specialne steklenice za 99 Din, 36 dvojnih ali 12 velikih specialnih steklenic za 250 Din že obenem z zabojem in poštnino razpošilja po povzetju lekarnar Eugen V. Feller v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska. Posamezne steklenice Elsafluida po 10 Din v lekarnah in sorodnih trgovinah.

je do sedaj le životarila in delavstvo od nje ni imelo teh koristi, kakršne predvideva zakon in kakršne leže v bistvu vsake zbornice. Zato iskreno pozdravljamo ministrov ukrep.

Delavska zbornica je osnovana na podlagi zakona o zaščiti delavcev («Uradni list» z dne 20. avgusta 1921., št. 257.) in je v zmislu § 36. zakonita zastopnica ekonomskih, socialnih in kulturnih interesov vseh delavcev in nameščencev. Člani Delavske zbornice so torej tako delavci kakor tudi nameščenci, in je potrebno, da zbornica enakomerno ščiti koristi obeh. Člani zbornice so vsi delavci in nameščenci brez ozira na spol ali državljanstvo in kateri so dovršili 18. leto starosti. Predpis o starosti pa je v naknadnih predpisih modificiran tako, da so člani Delavske zbornice vse osebe, ki so po svojem zaslužku zavarovane v zadnjih dvanajstih mesecih razredih.

Od dela Delavske zbornice je torej v znatni meri odvisen gnotni in socialni položaj našega delavstva ter tudi njegov kulturni razvoj. Delavske zbornice imajo po svoji resnosti in po svojem stvarnem delovanju stopiti v vrsto drugih zbornic, ki so izrazito nepolitične in imajo pred očmi le stanovske koristi svojega članstva. Iz tega razloga je velike važnosti, da je uprava zbornice v rokah vestnih in resnih oseb, ki bodo znale zbornici priboriti ugled in ji vzeti vsako politično obeležje.

Za delavca ali nameščenca, ki je član Delavske zbornice, se smatra vsaka oseba, ki daje svojo duševno ali telesno delovno moč v službo tretjim osebam, razen ako ta služba ni javnopravnega značaja. Radi tega so člani Delavske zbornice ne samo industrijski in obrtniški delavci in nameščenci, ampak tudi rudniško delavstvo in nameščentstvo ter prometno osebe.

Delokrog Delavskih zbornic je v glavnem naslednji: zbornice podajajo poročila, mnenja in predloge pristojnim državnim in samoupravnim organom o vseh vprašanih delovnega razmerja, o vprašanih delavskega zavarovanja, posredovanja dela, delavskih stanovanj, socialne higijene, delavske prehrane, prosvete itd. Dalje je važna dolžnost Delavskih zbornic v tem, da pazijo, v koliko se izvršujejo veljavni zakoni in uredbe, ki so bili izdani v varstvo delavskih interesov. Tudi pri sklepanju kolektivnih pogodb imajo posredovati Delavske zbornice; dalje pri poravnavanju sporov. Delavske zbornice vodijo statistiko in zbirajo podatke o vseh pojavih delavčevega življenja, vzdržujejo zveze s posameznimi strokovnimi organizacijami in uravnavajo smer njihovega delovanja, posredujejo pri različnih uradih, pri napravah in delodajalcih v korist delavcev ter ustanavljajo najrazličnejše naprave, ki imajo namen utrditi delavčev ekonomski položaj ter ga dvigniti socialno in kulturno.

Organizacija Delavskih zbornic stoni na načelih samouprave, to je, da zbornico po svojih delegatih upravlja delavstvo samo. To se pravi z drugimi besedami, da je uspešno delovanje Delavskih zbornic v rokah delavstva samega. Kot samoupravni organi pridejo v poštev skupščina in pa upravni odbor. Skupščina šteje šestdeset članov, od katerih jih pa deset odpade na nameščence. Mandat članov traja tri leta. Glavna skupščina odloča v glavnem o načelnih vprašanih in daje upravnemu odboru smernice za njegovo delovanje. Upravni odbor pa je odgovoren za tekoče poslovanje in za izvrševanje sklepov skupščine.

V Delavsko zbornico smejo biti voljene le osebe, ki imajo aktivno volilno pravico, ki so dovršile 25. leto starosti, ki vsaj eno leto bivajo

nepretrgoma v območju zbornice in ki uživajo splošne državljanske pravice. Aktivno volilno pravico pa imajo vse zgoraj navedene osebe, ki so na dan razpisa volitev priglašene v zavarovanje za primer bolezni. Volitve se vrše na podlagi kandidatnih list, katere smejo vlagati le pri Delavski zbornici registrirane strokovne organizacije; vsako kandidatno listo mora podpisati vsaj 100 volilnih upravičencev. Volitve vodi glavni volilni odbor, v katerem je predsednik od ministrstva imenovani zastopnik ministra za socialno politiko, dalje zastopnik Delavske zbornice in zastopnik Okrožnega urada za zavarovanje delavcev iz vrst delojemalcev. Volitve se vrše po krajevnih volilnih edinicah, katere vodi krajevni volilni odbor, ki istotako sestoji iz treh članov. Krajevne volilne edince določa glavni volilni odbor. Glasovanje je tajno in se vrši pisмено v posebnih kuvertah. Vendar pa po volilnem redu za Delavsko zbornico ni treba, da volilni upravičenec glasovalno pravico izvrši osebno, more jo izvršiti tudi preko tretje osebe. Volilni rezultat se ugotavlja tako, da se skupno število glasov vsake liste deli z 1 do 60 in vsak tako dobljeni zaporedni količnik se zapiše drug pod drugega za vsako listo. Mandati članov in namestnikov se dodeljujejo po vrsti oni listi, ki ima največji zaporedni količnik.

Sredstva za vzdrževanje Delavske zbornice se nabavljajo iz posebnih doklad na osebe, podvržene zavarovanju. Ta doklada znaša danes pol odstotka od prispevka za primer bolezni. Pobiranje prispevkov oskrbujejo zavarovalne institucije istočasno s prispevki za bolniško blagajno, odnosno bratovsko skladnico. Ta doklada je razmeroma visoka in so iz tega naslova zbrani že precej visoki zneski, ki naj pridejo v korist delavstva.

Delavstvo na te volitve prav posebno opozarjamo in mu priporočamo, da volilno gibanje pazno zasleduje in s svojim vplivom skuša doseči, da se bodo volitve izvršile res le v korist delavstva. To je zlasti potrebno, ker vidimo, da naša socialnopolitična zakonodaja hodi rakovo pot in da delavstvo zamača na najvažnejše socialne zakone. Kakor je vsaka politika le izraz zavednosti ljudstva, tako naj bô tudi zastopstvo Delavske zbornice izraz zavednosti delavstva.

PROSVETA

L. Hearn: Iz dežele potresov. Knjiga o Japonski. Poslovenil J. Bankart. Prosveti in zabavi 11. zvezek. V Ljubljani 1925. Založila Tiskovna zadruga. Strani 146. Cena 28 Din, v celo platno vezano 38 Din, poštnina 2 Din več. Čudovita dežela je Japonska. Trikrat tekom tridesetih let so bile oči vsega omikanega sveta obrnjene v dežele vzhajajočega solca. Prvič, ko so Japonci premagali ogromno, toda neokretno Kitajsko, drugič, ko so se lotili še silnejše Rusije, in tretjič, ko je potres, kakor ga ne beleži zgodovina človeštva, mičnil njene cvetoče, gosto naseljene pokrajine in stotisoče prebivalstva. Ta čudežna dežela je tako priklenila nase Angleža Hearn, ki jo je obiskal, da se je pojapončil, prestopil v budizem, sprejel japonsko ime in se poročil z Japonko. Japonsko samo je pa popisal z nedosežno lepoto. Ne samo njeno evropsko civilizacijo, marveč tudi njeno staro japonsko dušo, ki se zrcali iz zgodb, povesti in črtic, ki jih podaja pisatelj med lastnimi premišljevanji in razglabljanji. Knjiga o Japonski nam odpre za nas povsem nov z nevsahljivo lepoto prepleten svet.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Na glavno pa pozablja.

Milan: Glej, ljubica, milijoni zvezd, ki jih vidiš na nebu, so priča moje ljubezni.

Nada: «Rabim samo dve priči pred oltarjem.»

Slabo znamenje.

Ožbovt: «Tvoj pes je včeraj vso noč tulil.»

Sosed Gašper: «To je slabo znamenje. Pravijo, da potem kdo v dotični hiši umre. Rad bi vedel, na koga je prišla vrsta.»

Ožbovt: «To ti že lahko povem: ako bo tvoj pes še to noč tulil, bi prišla vrsta nanj...»

Skromna prošnja.

«Ali smem prositi za majhno podporo? Jaz sem športnik-bokser in sem vse leto sedel v ječi, ker sem polomil rebra nekemu, ki je odklonil mojo prošnjo...»

Denar in nevesta.

Nada: «Mislim, da me hočeš poročiti samo zato, ker sem po stari materi podedovala 100.000 dinarjev.»

Zorko: «Nikakor ne zato. Poročil bi te tudi, ako bi podedovala ta denar po kom drugem...»

Tako je.

Gašper: «Veš, moja žena ima pamet za dva.»
Ožbovt: «Šaj sem ti vedno pravil, da je to žena kakor nalašč za tebe.»

Nejeverni Tomaž.

Svetloslav: «Neki slikar je naslikal na strop tako naravno pajčevino, da so je služkinja cele ure prizadevala, da bi jo odstranila.»

Svetloslav: «Tisto o slikarju že verjamem, toda o služkinji ne...»

Zagovoril se je.

Zdravnik vpraša kmeta, ali je že koga vprašal za svet glede svoje bolezni.

«Lekarnarja sem vprašal,» je odgovoril kmet.

«Kako neumnost pa vam je svetoval?»

«Vas, gospod zdravnik.»

Sleparstvo.

Ožbovt: «Vi ste me osleparili. Pravili ste mi, da ta avtomobil prevozi 120 km.»

Trgovec: «Prevozi jih, prevozi, toda bolj počasni, ne v eni uri...»

Domača pravičnost.

Mati (napram plakajoči Urški): «Popusti vendar, Urška, in bodi pametnejša. Pametnejši vedno popušča.»

Urška: «Ne, mamica, šele včeraj sem morala oti pametnejša in danes naj bi bila zopet vrsta na meni?»

Kar je že dedom in roditeljem pomagalo, to bo pomagalo tudi Vam! Elsa flujd, da, samo «Elsaflujd»! To že skozi 27 let priljubljeno domače sredstvo s svojo mnogokratno uporabo odznanaj in odznanaj kot ublažitelj bolečin! Umivanje in drgnjenje z Elsaflujdom krepi in jača Vaše telo, stori Vas zmožne kljubovati prehlajenju in Vam pripravlja užitek. En sam poizkus je izpreobrnil mnoge, ki niso hoteli verovati in jih privedel, da iz hvaležnosti še dalje priporočajo Fellerjev «Elsaflujd». Tudi Vi boste storili isto, ako naročite za poizkus 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici za 63 Din ali da Vam pride še ceneje: 12 dvojnatih ali 4 velike specialne steklenice za 99 Din pri lekarnarju Eugenu V. Fellerju v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

MALI OGLASI**PRODAJO SE CEPLJENE TRTE**

I. vrste; komad po Din 150. Vkoreninjeni divjaki 50 par. Samorodnice 50 par. Cepljena sadna drevesa Din 750. Sadni divjaki enoletni 50 par, dve-

ČREVA

vsakovrstna, po najugodnejši cen, kakor vsako leto vedno v zalogi. Kupim tudi **surovi in stopljeni loj** in ga plačam po najvišji doevni ceni.

JOS. BERGMAN, Ljubljana, Poljanska cesta 85.

**J. STJEPUŠIN
SISAK**

priporoča

boljše tamburice, strune, partiture, šole in ostale potrebščine za vsa glasbila

Odlikovan na pariški izložbi

Ceniki franco

**Jugoslovanski
kreditni zavod**

v Ljubljani, Marijin trg št. 8

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje

najugodnejše.

Vezane vloge obrestuje po dogovoru. Podeljuje proti dobremu poročstvu osebne, trgovske in obrtne, posebno kratkoročne kredite.

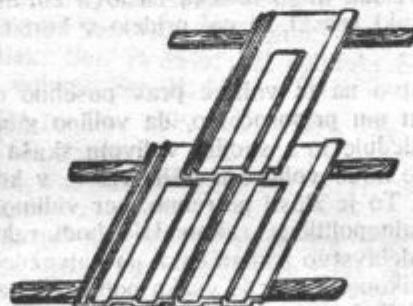
letni Din 250. Pri večji množini popust. Oddajam že sedaj v jeseni. Za odgovor je treba priložiti znamke. Alojzij Grabar, posestnik in trtnar, Zagorci, pošta Juršinci pri Ptuj.

Pošten fant

star 16 let, močan, išče s 1. ali 15. januarjem mesto učenca v trgovini. — Naslov v upravi «Domovine».

TA MLADA DAMA

lahko nese po pranju svojega že tako velikega sinčka domov, saj pere s terpentinnim „GAZELA“-milom, katero ji prihrani ves trud. Poizkusite tudi Vi s „GAZELA“-milom.

**GAZELA
MILO**

Miklošičeva c. 13

Najtrpežnejše strešno kritje!

Združene opekarne, d. d. v Ljubljani prej VIDIC-KNEZ, tovarne na Viču in Brdu nudijo v poljubni množini, takoj dobavno, najboljšo proizkušeno modele strešnikov, z eno ali dvema srezoma, kakor tudi bobrovcev (biber) in

zidno opeko.

Stekleni strešnik stalno na zalogi. Na željo se pošljeta takoj popis in ponudba!

Žrebanje loterije v korist «SOKOLSKEGA DOMA» na Taboru
se vrši
nepreklicno dne 15. decembra 1925.

Glavni dobitki v vrednosti 50.000, 25.000, 15.000, 10.000 Din, nadalje dobitki v vrednosti po 5.000, 2.500, 1.000, 500, 100, 50, 12-50 Din. Skupna vrednost vseh dobitkov 220.000 Din.

Naročite takoj srečke! — Pošljite denar na naslov: Loterija Sokola I. v Ljubljani, na kar vam jih pošljemo. — Kupujte srečke!

Žrebanje se vrši nepreklicno dne 15. decembra 1925.

Loterijski odsek Sokola I. Ljubljana.